

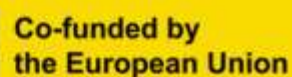

**Мистецтво у просторі
демократії. Досвід проекту
CivicArt**

**Матеріали 31 міжнародної науково-практичної
конференції «Ерделівські читання - 2026»**

**Мистецтво у просторі
демократії. Досвід проекту
CivicArt**

**Матеріали 31 міжнародної науково-практичної
конференції «Ерделівські читання - 2026»**

The document has been prepared within the framework of the Erasmus+ Project CivicArt: Capacity-Building for Art-Based Civic Education (101184018 — CivicArt — ERASMUS-YOUTH-2024-CB)

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Project Consortium:

- *Resonance Foundation (Ukraine)*
- *Gergart (Georgia)*
- *KulturNest E.V. (Germany)*
- *Asociacion International initiatives for cooperation Letur (Spain)*

Design: Dagna Gmitrowicz

This document contains information, which is proprietary to the CivicArt Consortium. Neither this document nor the information contained herein shall be used, duplicated or communicated by any means to any third party, in whole or in parts, except with prior written consent of the CivicArt Coordinator.

The information in this document is provided as is and no guarantee or warranty is given that the information is fit for any particular purpose. The user thereof uses the information at its sole risk and liability.

Originally published in Ukrainian at:

https://drive.google.com/file/d/1USgxZG_CmIW9akjRnTkDT4gLfE0Zv164/view

МИСТЕЦТВО У ПРОСТОРІ ДЕМОКРАТІЇ. ДОСВІД ПРОЄКТУ CIVICART

Олена ГРАБОВСЬКА,
президент Регіонального
благодійного фонду «Резонанс»
grabovska@gmail.com
(м. Львів, Україна)

Анотація. Представлено результати міжнародного проєкту Erasmus+ CivicArt (2024–2026), що реалізується в Україні, Грузії, Німеччині та Іспанії за підтримки Європейської комісії. На основі аналізу 22 практик артивізму та валідації з 38 фахівцями розроблено компетентнісну модель для фасилітації заходів з громадянської освіти через мистецтво. Модель охоплює п'ять взаємопов'язаних доменів і пропонує структурований міждисциплінарний інструментарій для розвитку демократичних цінностей і громадянської активності молоді засобами художньої практики.

Ключові слова: артивізм; громадянська освіта; компетентнісна модель; неформальна освіта

Сучасний демократичний розвиток потребує нових підходів до формування громадянської культури. Мистецтво дедалі частіше розглядається як самостійний інструмент розвитку ключових компетентностей демократичного суспільства: критичного мислення, емпатії, здатності до колективної дії тощо. Саме в цьому контексті виникає артивізм – практика, що поєднує художню творчість із громадянською позицією та соціальною трансформацією.

Проєкт CivicArt (Erasmus+, 2024–2026) об'єднав організації з України, Грузії, Німеччини та Іспанії з метою розробки методології та інструментів для молодіжних працівників, які використовують мистецтво у громадянській освіті. Міждисциплінарний характер проєкту визначається синтезом педагогіки, соціальних наук, мистецтвознавства та практики активного громадянства.

Методологічну основу дослідження склав системний аналіз 22 практик артивізму, відібраних із 57 задокументованих випадків у партнерських країнах. Критерії відбору включали: чіткість громадянської мети, інноваційність художнього підходу, реальне лідерство молоді та орієнтацію на конкретну соціальну зміну. Аналіз доповнено результатами фокус-груп та валідаційних воркшопів, які відбулися впродовж січня–червня 2025 року за участю 38 фахівців у сфері молодіжної роботи та митців.

Результатом дослідження стала компетентнісна модель фасилітації заходів з громадянської освіти через мистецтво, яка описує, як саме молодіжні працівники створюють умови для значущої громадянської участі через засоби мистецтва. Модель охоплює п'ять взаємопов'язаних доменів.

1. Створення простору для висловлювання. Домен описує компетентності, необхідні для створення умов для вираження молоддю власного досвіду через різноманітні художні форми (візуальне мистецтво, перформанс, наратив, музику, танець). Йдеться про форми художнього виразу, які посилюють або замінюють вербальні засоби комунікації.

2. Фасилітація навчання через творчу практику включає компетентності структурування відкритих дослідницьких процесів, де молодь осмислює питання демократії та активного громадянства через творчий експеримент, власні інтерпретації, дискусії та реф-

лексії. Цей набір компетентностей передбачає відмову від передачі готових знань, і надання молодим людям простору до самостійного дослідження і формулювання висновків.

3. Підтримка суб'єктності та голосу молоді. Через даний набір компетентностей фасилітатори та педагоги допомагають молоді перетворити розуміння суспільних проблем на колективну дію, усвідомлювати владні стосунки та мислити стратегічно.

4. Поєднання людей, ідей і контекстів. Домен включає компетентності, що допомагають формувати у молоді системне мислення, міжкультурну чутливість та розуміння зв'язків між особистим досвідом і суспільними процесами.

5. Спільне творення впливу та практика рефлексування включає компетентності, що дозволяють фасилітатору залучати молодь до спільного створення, оцінки та осмислення громадянського впливу мистецтва.

Розроблена в рамках проєкту компетентнісна модель CivicArt спирається на дві визнані міжнародні рамки компетентностей молодіжних працівників: YOCOMO (SALTO) та Рамку творчих практик ООН Global Pulse. Водночас, вона адаптує їх до специфіки громадянської освіти через мистецтво, зокрема в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Ключовою теоретичною новацією є концепція «трансферу громадянських компетентностей»: компетентності, сформовані через артivism, можуть застосовуватися в освіті з прав людини та демократичній практиці. Практичні результати проєкту апробовані в партнерських країнах і узагальнені у Збірці практик артivismу та Методологічному посібнику CivicArt, що доступні на сайті проєкту (civicart.rcfres.org).

Таким чином, проєкт CivicArt показує, що мистецтво може бути повноцінним інструментом громадянської освіти за умови, що за ним стоїть чітка компетентнісна модель.

Співфінансовано Європейським Союзом. Погляди та думки, висловлені в цьому матеріалі, є виключно поглядами авторів і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ані Європейський Союз, ані EACEA не несуть відповідальності за зміст цього матеріалу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Lukovska, O., Hrabovska, O., & Nestorenko, T. (2025). *The phenomenon of activism: The interaction of art and social activism*. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach*, (21), 117–128. URL: http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_oraz_zakup_publicacji/zeszyty_naukowe/zeszyty_naukowe_wyszej_szkoly_techicznej_w_katowicach_nr_21/151
2. Луковська О., Грабовська О., Несторенко Т. Артivism в громадянській молодіжній освіті: інсайти міжнародного проєкту "Civic Art". *Молодь і ринок*. № 9/241 (2025). С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.337719>
3. Луковська О., Грабовська О. Мистецтво як інструмент громадянської освіти. Міжнародний проєкт CivicArt. Вісник ЗАМ. № 17. Ужгород: ЗАМ. 2025. С. 20–25. URL: <https://drive.google.com/file/d/1gx4HWFecvSGIRkrShVRjXGDTw9PylJlb/view>
4. CivicArt Consortium. (2025). *CivicArt Methodology Guide*. URL: https://civicart.rcfres.org/wp-content/uploads/2025/11/Methodology_Guide_ENG_final.pdf
5. SALTO Training and Cooperation Resource Centre. (2003). *YOCOMO Competence Model – European Training Strategy*. Режим доступу: <https://europeantrainingstrategy.eu/yocomo-competence-model/>

RESONANCE
REGIONAL CHARITY FOUNDATION

Gergart

KULTUR
NEST e.V.

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

